

Любі друзі!

У житті кожного читача (а ви, безумовно, вмієте і любите читати) бувають різні періоди. То більше подобаються розповіді про тварин, то — казки з чарівними перетвореннями та всемогутніми героями, а то захоплюють правдиві історії з життя сучасників або історичних постатей.

У книзі, яку ви тримаєте в руках, зібрано вірші, оповідання, уривки з повістей, науково-художні розповіді й літературні казки, написані відомими українськими поетами та прозаїками саме для вас. Більшу частину цього чудово ілюстрованого та зі смаком оформленого видання складають твори сучасних письменників — людей, які живуть, можливо, поряд із вами в одному місті, на одній вулиці чи в одному будинку. Вони не просто пишуть про повсякденне життя, радощі й печалі ваших ровесників, а силою свого таланту розширюють межі ваших уявлень про навколишній світ, повертають увагу до малопомітних на перший погляд деталей та змушують хвилюватися, сумувати й радіти разом з літературними персонажами.

Перегорнувши кілька перших сторінок, ви зануритесь у яскравий та розмаїтий світ поетичного слова. Вірші Оксани Сенатович, Галини Кирпи, Ірини Жиленко подарують справжню насолоду від багатства й милозвучності рідної мови, а твори Галини Малик й Анатолія Костецького здивують грою слів і потішать м'яким гумором. Поезії Леоніда Талалая, Ганни Черинь, Дмитра Павличка, Григорія Фальковича змусять замислитися про любов до рідної землі та свого народу, цінність і неповторність кожної хвилини життя, бо ж «кожна мить земна — первина́ і дивина́».

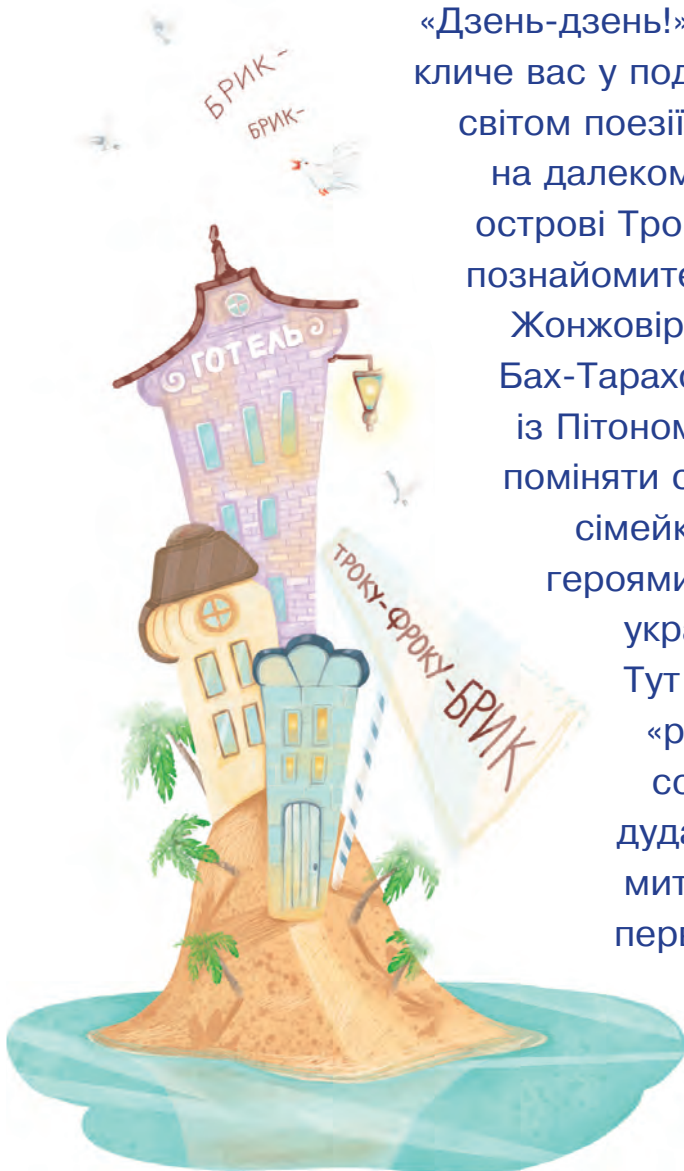
Більшість прозових творів присвячені сучасним реаліям. В оповіданнях та повістях Володимира Рутківського, Марини Павленко, Оксани Кротюк засобами художнього слова майстерно змальовано події з життя ваших однолітків. Безперечно, багатьох із вас зацікавлять пригодницько-фантастичні твори Всеволода Нестайка, Марії Чумарної, Лесі Ворониної, де поряд зі звичайнісінькими школярами діють вигадані істоти. Не залишаться поза вашою увагою і літературні казки, героями яких є і люди, і тварини, і навіть звичні для вас предмети. Казки, що увійшли в цю книгу, написали Іван Андрусак, Сашко Дерманський, Оксана Небесна, Світлана Прудник та інші.

Кажуть, без минулого немає майбутнього. Дізнатися про своїх славетних пращурів, про те, як і чим жили люди минулих поколінь ви зможете, прочитавши науково-художні й історичні твори Анатолія Григорука, Ірен Роздобудько та Володимира Рутківського.

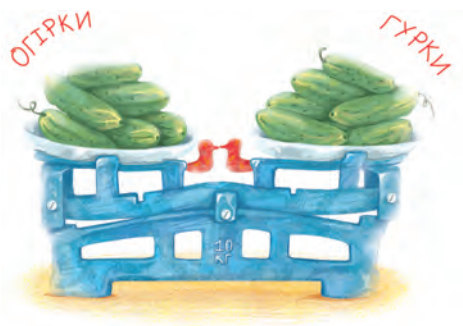
Сподіваємось, що, гортаючи сторінки цієї з любов'ю складеної для вас книжки, ви відчуєте радість і насолоду від доторку до художнього слова. Десь весело посмієтесь, десь замислитесь, прагнучи зрозуміти мотиви вчинків літературних героїв, а може, серед багатьох із них виберете тих, на кого вам хотілося б бути схожими.

Автори

ПОЕЗІЯ

«Дзень-дзень!» Це диво-день
кличе вас у подорож розмаїтим
світом поезії. Ви побуваєте
на далекому невідомому
острові Троку-Фроку-Брик,
познайомитесь із жовтооким
Жонжовіром, чоловічком
Бах-Тарахом, зустрінетесь
із Пітоном, який вирішив
поміняти свій стиль життя,
сімейкою гномів —
героями віршів сучасних
українських поетів.
Тут дзвінки голосочки
«розганяють квітам
сон», весело грає
дударик; тут «кожна
мить земна — це
первіна і дивина».

Чудесні барви

Які чудесні барви у нашій рідній мові,
які відтінки різні від Сейму аж по Сян!
У Києві говорять інакше, ніж у Львові, —
і *чорногуз*, і *бусол*, *лелека* і *боцянь*...

Так наче називаєш різновиди лелек ти,
а це лиш різні назви, синонімічний ряд.
А є ще риси мови, що зветься діалекти:
це *гóвори* місцеві на дещо інший лад.

На Київщині (в Літках) взуття зовуть *обувка*,
а огірок звичайний в Чернігові — *гурок*,
а кошик на Поліссі (в Іванкові) — *кошувка*,
і назви, і вимова різняться що не крок.

Раз якось на базарі професор із столиці
заговорив із дідом, що ягоди привіз:
— То, значить, на Поліссі вродили полуниці?
Я бачу, ви з-над Снові, із хутора Рогіз.

Дід витріщає очі — і як це може бути?
— То ви з Рогозу родом? Мо, інженер? Поет?
— Та ні, я просто знаю, як де говорять люди:
прислухаюсь до мови — і в цьому весь секрет.

Дмитро Білоус

Українські квіти

Вийшли зрання на гуляння
українські діти.
Їх стрічали і вітали
українські квіти.
Ось волошки, сонні трошки,
синім шовком шиті,
ясноокі, чисто вмиті,
розбрелись по житі.
Ось рожева конюшина,
а на ній і комашина,
що, не дивлячись на ранок,
їсть солодке на сніданок.
А чиї ж то голосочки?
То видзвонюють дзвіночки.
То вони, як телефон,
розганяють квітам сон:
«Дзень-дзень! День!
Вставайте, квіти:
йдуть до нас веселі діти!»
Чути голосок ромена:
— Не торкайтеся до мене:

я в недільному вбранні,
всі пелюстки випрані.
На горбочку мак,
в шапці, як козак.
Він яскравий, мов вогонь!
А бундючний — Бог боронь!
Вміє задаватись так,
як будяк!
Там росте холодна м'ята
(добре пахне, як пом'ята),
там шовкова трава
щось шепоче, мов жива.
А з травички — ніжні личка:
то вже «Братик і Сестричка»
у тих самих кольорах,
що на наших прапорах.
Розбрелись по полю діти —
більші, менші і малі —
молоді яскраві квіти
української землі.

Ганна Черинь

Мовчуни

Є на світі мовчуни,
що не кажуть, хто вони:
чи китайці, чи бельгійці,
а чи, може, — українці.

Інші діти дуже раді
похвалитись на параді:
— Онде наша йде колона,
там наш прапор і ікона.

Наша пісня, наша мова,
наша ноша кольорова.
Наші звичаї найкращі!
А чому? Тому, що наші!

Діти кожного народу
до свого належать роду.
Тільки ниці¹ мовчуни
не розкажуть, хто вони.
Не покажуть, не розкажуть,
хто й чиї вони сини.

Любі діти, не мовчіть!
Вчітеся, ще й інших вчіть
про батьків і предків славних,
лицарів змагань державних!
Про культуру нашу й мову —
рідну, милу, пречудову.

---

¹ Ніций — негідний, підлий, ганебний.

Нам потрібні оборонці,
щоб зростали ми на сонці,
а не ниділи¹ в пільмі.

Бо не будуть нас хвалити
інші люди, ні любити,
як не будуть наші діти
шанувать себе самі.

Нам потрібні козаки,
за вітчизну вояки.
Не потрібні мовчуни,
що не кажуть, хто вони.

Ганна Черінь

---

¹ Нидіти — знемагати, нудьгуючи від бездіяльності.

Ворона і Лис

Пробігає Лис голодний,
через пеньки скаче...
Аж слухає: десь Ворона
на гілляці криче...

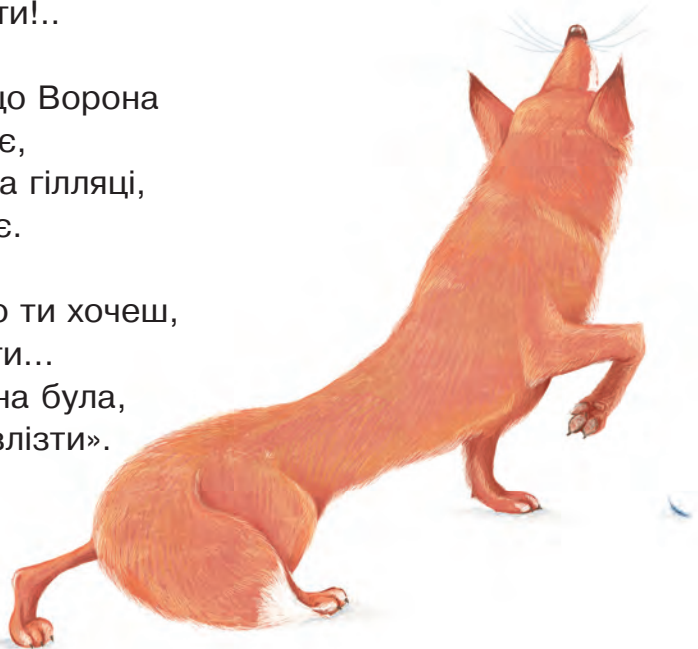
Прибігає: хоч видати,
та ніяк дістати!..
Лис хитрує і вертиться,
давай підмовляти.

Підмовляє, щоби злізла,
заглядає в очі,
обіцяє м'яса гори, —
Ворона не хоче.

«І не хочу, і не злізу, —
стала говорити, —
іди собі, коли хочеш,
на село дурити!..

Ти думаєш, що Ворона
розуму не має,
сидить собі на гілляці,
нічого не знає.

Та я знаю, що ти хочеш,
як собака, їсти...
І хіба б я дурна була,
щоб думала злізти».

«Бог з тобою, голубонько! —
став Лис прикидатись. —
Та тепер вже, зозуленько,
нічого боятись.

Вийшов указ з того світу,
щоб мир був усюди,
щоби мирно собі жили
і звірі, і люди».

А ворона розважає:
«Брешеш ти, мій враже!» —
Далі кругом подивилась
та Лисові й каже:

«Та який же мир той буде
та спокій між нами,
коли онде йдуть до лісу
стрільці із хортами!»

«Будь здорова, голубонько!»
«А то що? Куди ти?»
«Таж стрільців лихо надносить,
треба утікати!..»

«А указ же з того світу,
що про мир писали?..»
«Може, вони ще указу
того не читали».

«Ну, не бійся, голубчику!
Я лиш так сказала...
Але вашого указу
і я не читала!..»

Степан Руданський